Нові соціальні гарантії

Верховною Радою України Законом України від 3.11.2022 № 2710-IX затверджено Державний бюджет на 2023 рік (набрав чинності 1 січня 2023 року), яким визначено основні соціальні стандарти.

Із 1 січня 2023 року: мінімальна заробітна плата складатиме у місячному розмірі – 6700 грн; прожитковий мінімум – 2589 грн.

При цьому для основних соціальних та демографічних груп населення прожитковий мінімум у 2023 році буде наступним:

- дітей віком до 6 років – 2272 грн;
- дітей віком від 6 до 18 років – 2833 грн;
- працездатних осіб – 2684 грн;
- працездатних осіб, що застосовується для визначення базового розміру посадового окладу судді – 2102 грн;
- осіб, які втратили працездатність (мінімальна пенсія) – 2093 грн.

Законом № 2710-IX (п. 3 Прикінцевих положень) зупиняється з 1.01.2023 дія Закону

України «Про індексацію грошових доходів населення».

Основні видатки на освіту і науку передбачено обсягом 142,8 млрд грн., з них: за загальним фондом – 122,1 млрд грн; субвенції – 90,3 млрд грн.

Додалися дві нові субвенції: 1,5 млрд грн – на облаштування безпечних умов у школах; 1 млрд грн – на придбання шкільних автобусів.

Новий Порядок організації військового обліку

Уряд постановою від 30.12.2022 № 1487 затвердив новий Порядок організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

Змінами, зокрема, передбачено, що взяттю на персонально-первинний та персональний військовий облік в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях підлягають громадяни України з числа:

- призовників у віці від 16 (у рік досягнення 17-річного віку) до 27 років;
- військовозобов'язаних та резервістів, які не досягли граничного віку перебування у запасі, у тому числі жінок, які мають медичну або фармацевтичну спеціальність, а також за власним бажанням жінок, які мають спеціальність та/або професію, споріднену з відповідною військово-обліковою спеціальністю, перелік яких затверджений Міноборони.

Для ведення персонального військового обліку підприємства здійснюють:

- перевірку у громадян України під час прийняття на роботу (навчання) наявності військово-облікового документа або відображення в електронній формі інформації, що міститься в таких документах з використанням мобільного додатка Порталу Дія. Приймання на роботу (навчання), взяття на персональний військовий облік призовників, військовозобов'язаних та резервістів здійснюється тільки після взяття їх на військовий облік;

- доведення до призовників, військовозобов'язаних та резервістів правил військового обліку під особистий підпис;
- надсилання у семиденний строк з дня видання наказу про прийняття на роботу (навчання), звільнення з роботи, завершення навчання (відрахування із закладу освіти) до відповідних районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки повідомлень про зміну облікових даних призовників, військовозобов'язаних та резервістів;
- оповіщення призовників, військовозобов'язаних та резервістів про їх виклик до відповідних центрів комплектування і забезпечення їх своєчасного прибуття;
- подання до відповідних центрів комплектування на їх вимогу відомостей про призовників, військовозобов'язаних та резервістів, персональний військовий облік яких вони ведуть.

Жінки, які здобули освіту за медичною або фармацевтичною спеціальністю та не перебували на військовому обліку у відповідних районних (міських) територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки (не отримували військово-обліковий документ) до затвердження цього Порядку, можуть працевлаштовуватися як невійськовозобов’язані до кінця 2026 року.

Зняття з військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, які виїжджають за кордон на строк більше трьох місяців, здійснюється після особистого прибуття їх до відповідного районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки, органу СБУ, підрозділу Служби зовнішньої розвідки з документами, що підтверджують виїзд за кордон.

Призовники, військовозобов’язані та резервісти, які виїжджають за кордон на строк до трьох місяців, з військового обліку не знімаються.

Єдина державна система цивільного захисту

23 грудня 2022 року Кабмін вніс зміни до розпорядження КМУ «Про переведення єдиної державної системи цивільного захисту у режим надзвичайної ситуації» від 25.03.2020 № 338
і постанови КМУ «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 9.12.2020

р. № 1236, якими продовжено на всій території України карантин до 30 квітня 2023 року.

Вимоги щодо діяльності пунктів незламності

Кабінет Міністрів постановою від 17.12.2022 № 1401 визначив вимоги щодо розгортання та діяльності пунктів незламності в умовах воєнного стану.

«Пункти незламності» поділятимуться на стаціонарні та мобільні. Розгортання та функціонування пунктів незламності організовується органами виконавчої влади, місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання державної та приватної форми власності (за згодою).

Місця розташування пунктів незламності розміщуються на офіційних інформаційних ресурсах центральних та місцевих органів виконавчої влади, в тому числі на офіційному інформаційному порталі Кабінету Міністрів України (за посиланням http://nezlamnist.gov.ua), органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та інших інформаційних ресурсів державної та приватної форми власності (за згодою), а також на дошках оголошень.

Змінюється Порядок обчислення середньої зарплати

З 1 січня 2023 року змінюється Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов’язковим державним соціальним страхуванням, затвердженого постановою КМУ від 26.09.2001 № 1266 .

Передбачається, зокрема, що період призупинення дії трудового договору у зв’язку з військовою агресією російської федерації проти України визначається як поважна причина і виключається з розрахункового періоду під час обчислення виплат за страхуванням на випадок безробіття, від нещасного випадку на виробництві та у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності, що дозволяє уникнути зменшення розмірів допомог по тимчасовій непрацездатності, по вагітності та пологах, по безробіттю тощо працівникам, з якими під час військової агресії було призупинено дію трудового

договору. Це передбачено постановою КМУ від 2.12.2022 № 1350 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо забезпечення реалізації окремих функцій Пенсійного фонду України та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України», яка набуває чинності з 1.01.2023.

Відпустки військовослужбовцям під час дії воєнного стану

Законом від 1.12.2022 № 2822-IX «Про внесення зміни до пункту 18 статті 10-1 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо надання військовослужбовцям відпусток під час дії воєнного стану» передбачено, що в особливий період під час дії воєнного стану військовослужбовцям можуть надаватися частина щорічної основної відпустки, а також відпустка за сімейними обставинами та з інших поважних причин із збереженням грошового забезпечення; кожна зі зазначених відпусток може бути надана тривалістю не більш як 10 календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду в межах України до місця проведення відпустки та назад, але не більше двох діб в один кінець; частина щорічної основної відпустки може бути надана один раз протягом календарного року за умови одночасної відсутності не більше ніж 30% загальної чисельності військовослужбовців певної категорії відповідного підрозділу.

Щодо порушення прав у сфері праці

1 грудня 2022 року Верховною Радою України прийнято Закон України № 2806-IX «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо протидії порушенню прав у сфері праці», який спрямований на захист учасників трудових відносин від різних форм мобінгу на робочому місці і встановлення адміністративної відповідальності за такі дії.

Зокрема, Кодекс про адміністративні правопорушення доповнено новою статтею 173-5 «Мобінг (цькування)» такого змісту:

- Вчинення мобінгу (цькування) - тягне за собою накладення штрафу від ста до ста п’ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (1700 – 2550 грн.) або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.
- Вчинення такого діяння групою осіб або повторно протягом року після накладення

адміністративного стягнення, - тягне за собою накладення штрафу від двохсот до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (3400 – 5100 грн.) або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Варто зазначити також, що 16 листопада 2022 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії порушенню прав у сфері праці» (реєстр. № 5748).

Закон визначає мобінг як діяння роботодавця або окремих працівників трудового колективу, які спрямовані на приниження гідності та честі працівника, його ділової репутації у формі: психологічного та економічного тиску, зокрема із застосуванням засобів е-комунікацій; створення щодо нього напруженої, ворожої, образливої атмосфери, що змушує особу недооцінювати власну професійну придатність.

Робота за сумісництвом

Постановою Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2022 року № 1306 скасована постанова від 03.04.1993 № 245 «Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій», а розпорядженням № 1047-р цього ж дня скасований наказ Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства фінансів України від 28 червня 1993 року № 43 «Про затвердження Положення про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій».

Визначено, що при укладенні трудового договору про сумісництво необхідно враховувати норму статті 102-1 КЗпП України про те, що сумісництво – це виконання працівником, крім основної, іншої оплачуваної роботи на умовах трудового договору у вільний від основної роботи час. Тобто при укладенні трудового за сумісництвом працівнику необхідно встановити графік роботи, який є поза робочими часом за основним місцем роботи.

Позиція Профспілки

ЦК Профспілки звернувся до МОН, Уряду та профільного Комітету ВРУ з приводу необхідності відновлення Переліку робіт, які не вважалися сумісництвом у зв’язку зі скасуванням постанови КМУ «Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій» № 245 та звертає увагу, що скасування цього Переліку позбавляє можливості багатьох висококваліфікованих фахівців, серед яких педагогічні, науково-педагогічні працівники, а також працівники відділів та управлінь освіти, інших органів, які переважно є вчителями та викладачами, виконувати зазначені види робіт впродовж основного робочого часу, забезпечуючи налагоджений освітній процес.